

Half vol of half leeg?

Eindrapportage microbelevingsmonitor regeldruk 2010

Samenvatting

Het kabinet heeft de afgelopen jaren maatregelen genomen om de regeldruk voor ondernemers te verminderen. Omdat het Kabinet de beleving van ondernemers bij het verminderen van regeldruk centraal stelt is 15 ondernemers gevraagd naar hun ervaringen met maatregelen die de regeldruk terug moeten dringen. Vrijwel al deze maatregelen worden door de geïnterviewde ondernemers herkend en gemerkt. In de gevallen dat de ondernemers de maatregel niet merken komt dit vaak doordat taken zijn uitbesteed aan derden (bijvoorbeeld externe accountant, boekhouder of arbodienst). Sommige ondernemers geven aan dat door de vereenvoudigingen de prijs voor deze diensten wel gelijk is gebleven of minder snel is gestegen. Deze uitkomst sluit aan bij de uitkomsten van de belevingsmonitor van vorig jaar.

Een andere overeenkomst met vorig jaar is dat de verschillende maatregelen wisselend worden ervaren. De vereenvoudigingen van de afgelopen jaren op het gebied van lonen, belastingen en premies worden over het algemeen positief ervaren door de ondernemers. Men is vooral te spreken over de digitalisering van de dienstverlening door de Belastingdienst, de aanpassing van de Wet Arbeid Vreemdelingen (WAV) en de verbetering van de Wet Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). Wisselende reacties worden bijvoorbeeld gegeven op de maatregelen ten aanzien van het elektronisch factureren en de verpakkingsbelasting. Ten aanzien van het elektronisch factureren zijn ondernemers die veel facturen versturen erg positief. Zij geven aan dat dit een besparing oplevert in tijd en geld. Ondernemers met minder facturen zijn vaak nog niet overgegaan op elektronisch factureren en hebben er een extra handeling bij gekregen doordat zij de digitale facturen nog uitprinten voor hun papieren administratie. Voor wat betreft de verpakkingsbelasting zijn de ondernemers tevreden over het feit dat de grens is verlegd naar 50.000 kg. Dit betekent voor een grote groep bedrijven dat zij niet langer belastingplichtig zijn. Echter de ondernemers ervaren nog wel regeldruk door controle en zij zijn ontevreden over de belasting zelf, omdat hun indruk is dat het overgrote deel van de verpakkingsbelasting richting de algemene middelen van de overheid stroomt en niet wordt ingezet om het milieu te ontlasten.

Op het terrein van verslaglegging en vennootschappen worden de onderzochte maatregelen ten dele herkend en wisselend ervaren. De ondernemers die bekend zijn met de samenvatting van de fiscale en commerciële jaarrekening vinden het een verbetering, maar geven wel aan dat zij vaak alsnog een commerciële jaarrekening laten opstellen. Soms voor eigen inzicht, maar vaak omdat de bank of aan andere partij nog steeds om een commerciële jaarrekening vraagt. De maatregel om de statistiekverplichting voor ondernemers te verminderen wordt (nog) niet gemerkt. Bijna alle ondernemers zijn niet op de hoogte van het feit dat een aantal enquêtes vanuit het CBS zijn samengevoegd in de 'conjunctuurenquête' (COEN).

Aandacht heeft nog de regelgeving op het terrein omgeving. De ondernemers die (ver)bouwen of activiteiten ondernemen die het milieu belasten ervaren de verbeteringen op dit gebied over het algemeen (nog) niet. De verbeteringen als gevolg van de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening (WRO) en de uniformering van het Gebruiksbesluit worden nog niet als dusdanig ervaren. Alleen de regeling uniforme saneringen wordt wel als een echte verbetering gezien. Daarnaast wordt de wijziging van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij en ook de invoering van de milieuzones ervaren als een toename van de regeldruk.

De geïnterviewde ondernemers zijn over het algemeen kritisch over de genomen maatregelen op het terrein van 'veiligheid, risico en arbeidsomstandigheden'. Zij ervaren dat nog steeds alles vastgelegd en verantwoord moet worden. Een goed voorbeeld daarvan is de Arbo regelgeving. Het is goed dat er via www.arboportaal.nl een overzicht is van alle verplichtingen op het terrein van arbeidsomstandigheden, maar voor de vermindering van de regeldruk is het vooral van belang dat er in deze regelgeving wordt gesneden. De branche Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) heeft wel wat geholpen, maar de ondernemers zijn van mening dat er nog steeds veel is te doen.

Positiever zijn de ondernemers over de verbeteringen op het terrein van toezicht. Ook daar is volgens de ondernemers nog veel te verbeteren, maar bij de Rijksinspecties merken zij wel dat er sprake is van een cultuurverandering en een werkwijze met geïntegreerd toezicht.

Al met al zijn alle ondernemers van mening dat door de maatregelen van het kabinet de regeldruk de afgelopen jaren niet is gestegen. 'De kraan is redelijk dicht gedraaid'. Sommige ondernemers geven zelfs aan dat de regeldruk voor het eerst in decennia is afgenomen. Dit is een trendbreuk met de ontwikkelingen over de afgelopen decennia waarvan de ondernemers aangeven dat in hun beleving de regeldruk in die periode sterk is toegenomen.

Kort samengevat zijn bijna alle geïnterviewde ondernemers van mening: 'De overheid is op de goede weg, maar er is nog veel te doen.' De ondernemers vinden het dan ook goed dat de overheid een specifiek programma heeft ten aanzien van de vermindering van regeldruk. Dit is in hun ogen ook essentieel om "de regelzucht van de overheid te beteugelen".

Alle ondernemers vinden het van groot belang dat ook een volgend kabinet een stevig programma voert op het verminderen van regeldruk. Zij hopen dat de overheid dan wel meer durft te snijden in wet- en regelgeving. Van middel naar doelvoorschriften en meer verantwoordelijkheid naar de ondernemer. Nu treft de overheid vooral efficiency maatregelen. Om de regeldruk echt te verminderen is het ook nodig om regels echt te schrappen.

De belangrijkste bevindingen uit de microbelevingsmonitor 2010:

- Vrijwel alle maatregelen die de afgelopen jaren zijn genomen worden door de geïnterviewde ondernemers herkend en gemerkt. Dit bevestigt de uitkomst van de belevingsmonitor van vorig jaar.
- De vereenvoudigingen van de afgelopen jaren op het gebied van lonen, belastingen en premies worden positief ervaren door de ondernemers. Men is vooral te spreken over de digitalisering van de dienstverlening door de Belastingdienst.
- De maatregelen op het gebied van omgeving en veiligheid en risico gaan de ondernemers nog niet ver genoeg. In hun beleving moeten zij nog steeds alles vastleggen en verantwoorden.
- Bijna alle geïnterviewde ondernemers zijn van mening: ‘De overheid is op de goede weg, maar er is nog veel te doen.’
- In de ogen van de ondernemers is het dan ook van groot belang dat de overheid een specifiek programma heeft ten aanzien van de vermindering van regeldruk. Dit is in hun ogen essentieel om “de regelzucht van de overheid te beteugelen”.
- De ondernemers hopen dat een volgend kabinet meer durft te snijden in wet- en regelgeving. Nu treft de overheid vooral efficiency maatregelen. Om de regeldruk echt te verminderen is het ook nodig om regels echt te schrappen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Inleiding	6
2. Beleving van regeldruk	8
2.1. Algemene beleving vermindering van regeldruk	8
2.2. Specifieke beleving vermindering van regeldruk	10
2.2.1. Lonen, belastingen en premies	10
2.2.2. Verslaglegging en vennootschappen	13
2.2.3. Omgeving	14
2.2.4. Veiligheid, risico en arbeidsomstandigheden	16
2.3. Toezicht	17
2.4. Subsidies	19
3. Informatie en communicatie	20
4. Conclusie	21

1. Inleiding

Het huidige kabinet Balkenende heeft als doelstelling om de regeldruk voor het bedrijfsleven *merkbaar* te verminderen. Het kabinet vindt dat moet worden uitgegaan van de beleving van de ondernemer en dat deze beleving centraal moet staan bij het identificeren van problemen en het formuleren van oplossingen. Het is daarom van belang dat er al gedurende de regeringsperiode inzicht wordt verkregen in de beleving van de ondernemer ten aanzien van regeldruk.

Het Kabinet heeft in 2008 en 2009 met behulp van de macro belevingsmonitor de beleving van de regeldruk onder ondernemers in Nederland gemeten. In deze belevingsmeting is de overall beleving van regeldruk onder ondernemers gemeten. Deze meting heeft een gemiddeld beeld van de regeldrukontwikkeling onder ondernemers in Nederland gegeven, en laat maar in beperkte mate zien hoe de regeldruk uitpakt voor individuele ondernemers. Het Kabinet is daarom in 2009 gestart met onderzoek naar de beleving van regeldruk op ondernemersniveau. Hiervoor is een instrument in het leven geroepen; de micro belevingsmonitor.

Met het onderzoek naar de micro beleving wil het Kabinet het volgende bereiken:

1. Monitoren van de effectiviteit van het regeldrukprogramma: vaststellen of de regeldrukmaatregelen daadwerkelijk neerslaan bij individuele ondernemers;
2. Beter begrijpen van de beleving van ondernemers: vaststellen hoe ondernemers de regeldruk ervaren en of we belangrijke kansen laten liggen;
3. Helpen bij het communiceren van regeldrukmaatregelen: de micro belevingsmonitor moet inzicht geven in de wijze waarop ondernemers de maatregelen ervaren en waarderen;
4. Inzichtelijk maken hoe ondernemers de regeldrukontwikkeling door de jaren heen waarnemen.

Regeldruk is in dit onderzoek breed gedefinieerd en bestaat uit administratieve lasten, inhoudelijke nalevingskosten, kwaliteit van dienstverlening van de overheid, toezichtlasten en verkrijgingskosten van subsidies.

Voor dit onderzoek zijn 15 ondernemers geïnterviewd. Gevraagd is naar hun ervaring met de maatregelen die door het kabinet in de periode 1 maart 2007 tot 1 februari 2010 zijn genomen om de regeldruk te verminderen.

Sector / Branche	Aantal ondernemers
Agrarische sector	1
Bouw	2
Horeca	2
Kinderopvang	1
Podiumkunsten	1
Recreatie	3
Supermarkt	2
Transport	1
Uitzendbranche	1
Vleesverwerking	1
Totaal	15

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is beschreven hoe de geïnterviewde ondernemers aankijken tegen de algehele ontwikkeling van de regeldruk en wordt stil gestaan bij de ervaren regeldrukvermindering ten aanzien van specifieke maatregelen die de afgelopen jaren door het kabinet zijn genomen. Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan de veranderingen die de verschillende maatregelen in de praktijk van de ondernemer tot gevolg heeft gehad, hoe zij dit ervaren en waarom.

In hoofdstuk 3, wordt ingegaan op de wijze waarop de ondernemers aan hun informatie komen ten aanzien van verbeteringen op het terrein van vermindering regeldruk en wat hun ervaring is met de informatievoorziening daarover vanuit de overheid. Hoofdstuk 4 bevat tot slot de conclusie.

Dit eindrapport geeft daarmee alleen de onderzoeksresultaten. De onderzoeksverantwoording is in een apart document opgenomen en is een bijlage bij deze eindrapportage.

2. Beleving van regeldruk

2.1. Algemene beleving vermindering van regeldruk

De ondernemers herkennen het feit dat het kabinet de afgelopen jaren maatregelen heeft doorgevoerd om de regeldruk te verminderen en zij zijn van mening dat hierdoor de regeldruk de afgelopen jaren niet is gestegen. ‘De kraan is redelijk dicht gedraaid’. Sommige ondernemers geven zelfs aan dat de regeldruk voor het eerst in decennia is afgenomen.

Dit is volgens de ondernemers een duidelijke trendbreuk. Wanneer zij verder terugkijken zijn zij van mening dat de regeldruk de afgelopen decennia sterk is toegenomen. Het feit dat dit de laatste jaren niet het geval is is in hun ogen te danken aan het feit dat de overheid een specifiek programma heeft ten aanzien van de vermindering van regeldruk. Dit is in hun ogen essentieel om “de regelzucht van de overheid te beteugelen”. Figuur 1 op pagina 9 geeft een grafische weergave van de opinie van de ondernemers over de ontwikkeling van de regeldruk.

“Er is minder regeldruk. De ontwikkeling gaat de goede kant op. En dat wat er aan regels is, is vereenvoudigd. Ik vind het een aanmerkelijke verbetering ten opzichte van vroeger. De dingen gaan nu makkelijker en soepeler. Dit heeft ook te maken met de mogelijkheden die automatisering biedt.”

Branche: podiumkunsten

De sterke toename van de regeldruk in de afgelopen decennia heeft volgens de ondernemers met name te maken met de grondhouding van de overheid. De overheid gaat uit van wantrouwen en probeert alle risico's uit te sluiten. Dit is volgens de ondernemers de grondslag voor heel veel wet- en regelgeving en het bijbehorende toezicht daarop.

“Een slager weet echt wel hoe hij met zijn vlees moet omgaan, maar de overheid denkt daar blijkbaar anders over. Tot in detail is beschreven op welke temperatuur vlees moet worden bewaard, eventueel worden afgebraden, na hoeveel tijd het aan de klanten mag worden geserveerd, etc. Dit alles moet ook nog eens allemaal worden vastgelegd in een logboek...”

Branche: supermarkt

De reflex om alles proberen te regelen zien de ondernemers ook terug rond incidenten. Alle ondernemers geven aan dat alle grote incidenten die de afgelopen decennia hebben plaatsgevonden, daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan de cafébrand in Volendam, de legionella-uitbraak in Boven-Karspel en de vuurwerkcramp in Enschede, iedere keer weer leiden tot een explosie van nieuwe en meer

gedetailleerde wet- en regelgeving. Wat de ondernemers daarbij vooral ook opvalt, is dat ze verplicht worden alles te moeten vastleggen en verantwoorden. Dit kost hen veel tijd en geld, terwijl zij zich tegelijkertijd afvragen wat al die administratie nu daadwerkelijk oplevert. Het blijft papier. Volgens hen creëert het voornamelijk schijnveiligheid. Sommige ondernemers is dan ook van mening dat het vooral een manier is om aansprakelijkheid uit te sluiten.

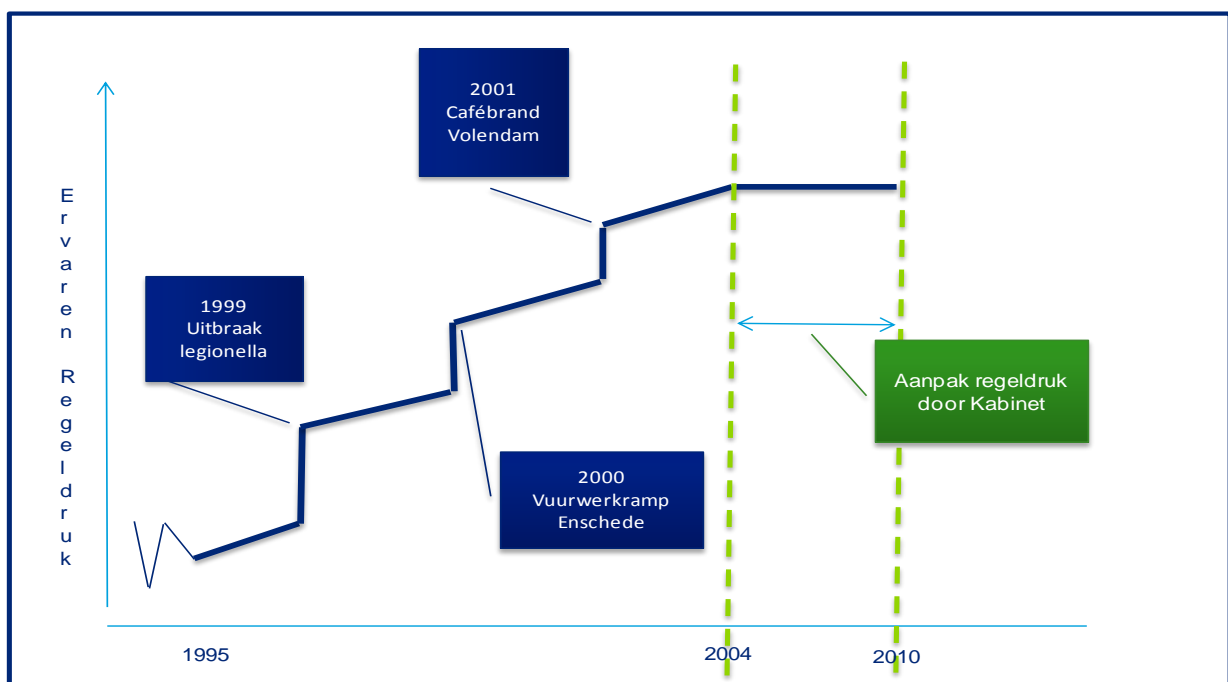

“Legionella is ook een goed voorbeeld, je moet een risicoinventarisatie maken en een beheersplan. De wet verplicht ons om elke maand een laboratorium langs te laten komen om het water te onderzoeken. Daarnaast moeten we het water 1 keer per week spoelen. Ik moet wekelijks blijven spoelen, ook als er iedere maand uit de controle blijkt dat er geen legionella is. Spoelen duurt echt lang, anderhalf a 2 uur, en kost veel water. Uiteraard doe ik alle checks, maar ik heb niet het gevoel dat ik legionella bestrijdt. Je moet zoveel controleren als nuttig is, niet doorschieten.”

Branche: recreatie

De ondernemers vinden verder dat de wet- en regelgeving naast gedetailleerder ook veel complexer is geworden. Een ondernemer kan het al lang niet meer alleen. Voor heel veel zaken is een adviseur nodig. Naast de fiscalist en/of accountant is bijvoorbeeld een milieuvanadviseur nodig voor het aanvragen van een milieuvergunning, kan een bouwvergunning alleen worden aangevraagd met behulp van een architect, is een subsidiebureau nodig voor het aanvragen van een subsidie, etc. Veel van de geïnterviewde ondernemers geven dan ook aan dat zij zoveel mogelijk uitbesteden aan experts. Dat is voor hen de enige manier om om te kunnen gaan met de huidige complexe wet- en regelgeving. Daarbij geven zij aan dat alle kosten voor deze experts wel moeten worden terugverdiend en dat dit hun concurrentiepositie niet ten goede komt.

Om de regeldruk in de komende jaren (verder) te verminderen zijn de ondernemers van mening dat ook een volgend kabinet een stevig programma moet voeren op het verminderen van regeldruk. Het kabinet moet daarbij echt durven te snijden in wet- en regelgeving. Van middel naar doelvoorschriften en meer verantwoordelijkheid naar de ondernemer. De afgelopen jaren zijn in hun ogen met name efficiency maatregelen genomen en dat is hun ogen te weinig om de regeldruk echt substantieel te verminderen.

Figuur 1: Door ondernemers ervaren ontwikkeling van regeldruk

2.2. Specifieke beleving vermindering van regeldruk

In de afgelopen jaren heeft het kabinet maatregelen doorgevoerd om de regeldruk te verminderen. Onderstaand zijn de ervaringen van de ondernemers met de verschillende maatregelen langs dezelfde terreinen geclusterd als het kabinet gebruikt in haar voortgangsrapportages aan de Tweede Kamer: (1) Lonen, belastingen en premies, (2) Verslaglegging en vennootschappen, (3) Omgeving, (4) Veiligheid en risico. Ieder cluster bevat een korte tabel met de relevante maatregelen die zijn voorgelegd aan de ondernemers en de beleving van de ondernemer:

Score	Toelichting
😊	De ondernemers vinden dat regeldruk hierdoor is verminderd.
😐	De ondernemers ervaren geen verandering in hun praktijk <u>of</u> ondernemers hebben wisselende (ene ondernemer positief andere ondernemer negatief) ervaringen met de maatregel.
😞	De ondernemers zijn van mening dat de regeldruk hierdoor is toegenomen.
*	De ondernemers (her)kennen de maatregel niet <u>of</u> hebben daar nog geen ervaring mee in hun eigen praktijk.

Categorie	Toelichting
AL	Administratieve lasten
NK	Nalevingskosten
TL	Toezichtslasten

2.2.1. Lonen, belastingen en premies

Om de regeldruk op het gebied van lonen, belastingen en premies te verminderen zijn er door het kabinet verschillende vereenvoudigingen doorgevoerd. Te denken valt bijvoorbeeld aan een verregerende digitalisering van de dienstverlening van de Belastingdienst, de mogelijkheid tot kwartaalaangifte, elektronisch factureren en vereenvoudiging van de loonadministratie.

De geïnterviewde ondernemers zijn over het algemeen positief over de ontwikkelingen op dit terrein. De ondernemers herkennen bijna alle maatregelen en een aantal hebben geleid tot een merkbare reductie van de regeldruk.

Zo zijn alle geïnterviewde ondernemers (erg) positief over de meer digitale afhandeling van de belastingdienst en de mogelijkheid om per kwartaal aangifte te doen. Meerdere ondernemers zijn van

Maatregel	Beleving	Categorie
Meer digitale afhandeling door de Belastingdienst	😊	AL
Kwartaalaangifte BTW	😊	AL
XBRL	*	AL
Digitalisering Eurovignet	😊	AL
Afschaffing eerstedagsmelding	😊	AL
Vereenvoudiging WAV	😊	AL
Vereenvoudiging WIA	😊	AL
Elektronisch Factureren	😐	AL
Afschaffing WW-premie werknemers	😐	AL
Werkkostenregeling	*	AL

mening dat dit hen (of hun accountant) tijd bespaart. Sommige ondernemers geven daarbij aan dat deze ontwikkelingen ook effect hebben gehad op hun accountantsrekening. Deze is gedaald of minder hard gestegen.

In het onderzoek is ook onderzocht in hoeverre de ondernemers al bekend zijn met het feit dat zij bij de Belastingdienst hun gegevens kunnen aanleveren met behulp van XBRL. Echter geen van de ondernemers is hiermee bekend. Na uitleg zijn zij wel van mening dat het kan leiden tot een vereenvoudiging, maar op dit moment is dit voor hen nog geen werkelijkheid.

Een andere succesvolle digitalisering op het terrein van belastingen is de invoering van het digitaal Eurovignet. Tegenwoordig zijn alle relevante gegevens van een voertuig door middel van de elektronische eurovignetten digitaal opgeslagen en oproepbaar in een databank.

De ondernemer uit de transportsector vindt dit een prettig systeem. Doordat de gegevens nu digitaal kunnen worden ingevoerd is de wachttijd verdwenen en kunnen er ook geen schrijffouten meer worden gemaakt. Door het systeem kun je ook alles gemakkelijk terugzien en weet je exact wat je aan belasting moet betalen. Dit wordt ervaren als een verlichting van de lasten.

“De digitalisering van de belastingdienst levert tijdwinst op. Voorheen op papier duurde het een stuk langer. Het format is nu voor een groot gedeelte ingevuld en de vragen zijn simpel. Als je op de knop drukt, is het direct verstuurd. Vroeger moest je maar afwachten of het ook aankwam. Bezwaar of uitstel is nu ook een stuk makkelijker. Je hoeft er niet over na te denken, het format ligt klaar en is digitaal af te doen.”

Branche podiumkunsten

Ten aanzien van de vereenvoudiging van de eerstedagsmelding zijn de ondernemers van mening dat het goed is dat deze voor de overgrote meerderheid van de bedrijven is afgeschaft. Wel vinden zij dat de invoering van de eerstedagsmelding sowieso ‘waanzin’ was. Het is goed dat het kabinet het weer heeft vereenvoudigd, maar die regel had volgens hun überhaupt nooit mogen worden ingevoerd.

De aanpassing van de Wet Arbeid Vreemdelingen (WAV) heeft volgens de ondernemer in de podiumkunsten ook geleid tot een vermindering van de regeldruk. Met de aanpassing is een ontheffing van de tewerkstellingsvergunning ingevoerd voor artiesten en musici die korter dan 4 weken in Nederland werkzaam zijn en deelnemers aan kennisuitwisselingsprogramma's van de Europese Unie. Voor ondernemers in de podiumkunsten is deze maatregel van groot belang. Hierdoor is het makkelijker geworden om artiesten naar Nederland te halen en het heeft gezorgd voor veel minder papierwerk. De ondernemer geeft aan dat de regeldruk van deze regeling nog verder zou kunnen worden verminderd door de aanvraagprocedure digitaal te faciliteren, een mogelijkheid voor een spoedprocedure in te voeren en de termijn dat een artiest in Nederland mag verblijven voor een langere periode te laten gelden.

Ook zijn de ondernemers positief over de verbetering ten aanzien van de Wet Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA). Voorheen ontving een ondernemer twee formulieren van het UWV als een werknemer een WIA-uitkering aanvraag. Eén voor de dagloonberekening en één voor de maatmanloonberekening. Nu ontvangt de ondernemer nog maar één formulier waarbij minder vragen beantwoord hoeven worden. Ondernemers die personeelszaken in eigen beheer hebben zijn positief

over deze maatregel, omdat het formulier duidelijk is en de vragen praktisch gesteld zijn. Voorheen was het veel uitzoekwerk wanneer iemand had overgewerkt. Nu de begrippen gelijk zijn getrokken scheelt dit werk. Aangezien een WIA aanvraag weinig voorkomt, levert dit niet zozeer veel op in tijd, maar wel in duidelijkheid.

Wisselend zijn de ervaringen met de vereenvoudiging van het elektronisch factureren en de verpakkingsbelasting. Ten aanzien van het elektronisch factureren zijn de ondernemers die veel facturen versturen erg positief. Zij geven aan dat dit

“Binnen de branchevereniging wordt er nu gewerkt aan een branchemodel voor elektronisch factureren, zodat de hele branche dit gaat doen. Alle grote partijen werken eraan mee. Door de papieren facturen te laten verdwijnen, kunnen we een kostenbesparing realiseren. Ik ken een voorbeeld van een bedrijf waarbij er bespaard kon worden op drie medewerkers bij de crediteurenadministratie. Dit is een heel belangrijke maatregel.”

Branche: bouw

een besparing oplevert in tijd en geld. Daarbij is het vaak van belang dat de gehele branche meedoet. Om de wijziging te implementeren is er in sommige gevallen een werkgroep opgericht of een nieuw systeem aangeschaft. Ondernemers met minder facturen zijn vaak nog niet overgegaan op elektronisch factureren. Zij ervaren nadeel van de facturen die zij zelf digitaal krijgen toegezonden, omdat zij deze facturen nu zelf uitprinten om op te nemen in hun papieren administratie. Een aantal van hen gaf aan om in de toekomst met elektronische facturen te willen gaan werken.

Voor wat betreft de verpakkingsbelasting zijn de ondernemers tevreden over het feit dat de grens is verlegd naar 50.000 kg. Dit betekent voor een grote groep bedrijven dat zij niet langer belastingplichtig zijn. Echter de ondernemers vinden de verpakkingsbelasting an sich “een draak van een regeling”. Volgens hen is bij inspecteurs zelf niet duidelijk welke verpakkingen nu wel en welke niet onder de regelgeving vallen. Ook al vallen de geïnterviewde ondernemers geen van alle onder de verpakkingsbelasting, een van de geïnterviewde ondernemers heeft wel te maken met controle op de hoeveelheid verpakkingen die hij gebruikt. Hierdoor ervaart hij toch regeldruk. Verder hebben de ondernemers de indruk dat het overgrote deel van de verpakkingsbelasting richting de algemene middelen van de overheid stroomt en niet wordt ingezet om het milieu te ontlasten.

Minder hebben de ondernemers gemerkt van de maatregelen die het kabinet heeft genomen om de loonadministratie te vereenvoudigen. Zo ervaren zij geen vereenvoudiging van het feit dat zij geen WW-premie meer in hoeden te houden op het loon van hun werknemers. De ondernemers geven aan dat de loonadministratie volledig is geautomatiseerd en dat het slechts een vinkje in het systeem is.

“Het wel of niet inhouden van WW-premie gaat in ons salarispakket vanzelf. Deze maatregel is geen vereenvoudiging. Een verbetering zou kunnen zijn om te werken met één basisloon waarover alles berekend wordt. Nu zijn er veel handelingen nodig om van bruto naar netto te komen. In de ideale situatie gaat de afdracht in één bedrag naar de belastingdienst. Dit bedrag moet vastgesteld worden door middel van een percentage en moet niet, zoals nu, gebaseerd zijn op tabellen. Dat is namelijk voor medewerkers niet te controleren of na te rekenen en daar krijgen we dan weer veel vragen over. Als dit verbetert kunnen we echt tijd besparen met de loonadministratie. Dat zou leiden tot minder regeldruk en minder kosten.”

Branche: kinderopvang

De invoering van de werkkostenregeling, een andere maatregel die is genomen door het kabinet om de loonadministratie te vereenvoudigen, wordt door de meeste ondernemers niet herkend. Door de invoering van de werkkostenregeling zijn 19 aparte regels vervangen door één regeling voor een groot aantal belastingvrije vergoedingen en verstrekkingen aan werknemers. Echter de meeste ondernemers wisten niet eens dat het veranderd was. Ook geven zij aan dat het voor hen niet echt relevant is. Zij geven per jaar een kerstpakket en in sommige gevallen een gratificatie, maar dat is allemaal simpel op te nemen in de loonadministratie. De ondernemer in de uitzendbranche heeft wel specifieke ervaring met de werkkostenregeling. Deze ondernemer geeft echter aan dat het idee achter deze regeling goed is, maar dat er inmiddels al weer zoveel uitzonderingen op zijn gemaakt dat het toch weer complex wordt.

Sommige ondernemers kijken dan ook uit naar de invoering van de 'loonsomheffing'. Dit zou de loonadministratie in hun ogen echt merkbaar vereenvoudigen.

2.2.2. Verslaglegging en vennootschappen

Op het terrein van verslaglegging en vennootschappen waren er drie maatregelen relevant voor de groep van 15 geïnterviewde ondernemers: de samenvol van de jaarrekening op commerciële en fiscale grondslag, de vermindering van de statistiekverplichtingen en de digitalisering van het formulier gecombineerde opgave.

Maatregel	Beleving	Categorie
Samenvol jaarrekening op commerciële en fiscale grondslag	😊	AL
Minder statistiekverplichtingen	😐	AL
Digitalisering formulier gecombineerde opgave	😡	AL

Ten aanzien van de samenvol van de commerciële en fiscale jaarrekening zijn nog niet alle ondernemers hiermee bekend. Die ondernemers die dat wel zijn geven aan dat deze maatregel hun accountant wel tijd scheelt en dat ze verwachten dat hierdoor de accountantskosten zullen dalen.

Voor sommige ondernemers heeft de maatregel niet geleid tot een verandering. Zij kiezen er bijvoorbeeld bewust voor om alsnog een commerciële jaarrekening op te stellen voor hun eigen inzicht of omdat hun eigen organisatie daar om vraagt (bv. franchise ondernemingen). Ook vragen banken in het kader van een financieringsaanvraag altijd om een commerciële jaarrekening. Dit zorgt er voor dat ondernemers dus alsnog gedwongen zijn om een commerciële jaarrekening op te laten stellen.

Minder positief zijn de ondernemers over de ontwikkelingen op het terrein van de statistiek. De ondernemers vinden nog steeds dat zij te vaak en te veel enquêtes moeten invullen. Ondernemers geven aan dat ze niet hebben gemerkt dat er minder enquêtes zijn gekomen vanuit het CBS. Bijna alle ondernemers zijn ook niet op de hoogte van het feit dat een aantal enquêtes zijn samengevoegd in de 'conjunctuurenquête' (COEN).

"De overheid moet communiceren waarom de vele enquêtes worden afgenomen. Ook moeten de uitkomsten ter beschikking van de ondernemer worden gesteld en in een vorm dat hij of zij daar wat aan heeft. Dit zal de weerstand wegnemen."
Branche: bouw

"In de oude situatie deed ik er zeker een week over om de enquête in te vullen, nu anderhalve dag of 2."
Branche: transport

De ondernemer uit de transportsector is wel positief over de vereenvoudiging op het terrein van de Verkeers- en Vervoersenquête. Het is goed dat deze nog maar 1 keer in de

vier jaar wordt uitgevraagd. Daarnaast wordt het digitaal invullen van de enquête en de mindering in het aantal kentekens ook als voordeel gezien.

De digitalisering van het formulier gecombineerde opgave voor de landbouwtelling in het kader van de Landbouwwet, de opgave Gebruik gewaspercelen op grond van het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet en de verzamelaanvraag op grond van de Regeling GLB-inkomenssteun 2006 wordt als een toename van de regeldruk ervaren. In het verleden ging de opgave op papier, maar tegenwoordig kan de informatie ook elektronisch aan het ministerie van LNV worden doorgegeven. Dit zou makkelijker moeten zijn voor de ondernemer.

De agrarische ondernemer geeft echter aan dat het elektronische systeem niet gebruiksvriendelijk is en tevens fouten bevat. Deze fouten zorgen voor grote problemen. Met de verzamelaanvraag vraagt de landbouwer namelijk subsidie aan en daarvoor is de ondernemerverplicht alle in gebruik zijnde grond op te geven. Echter in het elektronische systeem zijn hele stukken grond niet opgenomen. Dit zorgt er voor dat boeren die digitaal opgave doen volgens het systeem veel minder grond in eigendom hebben dan daadwerkelijk het geval is. Dit betekent dat zij minder subsidie krijgen. Boeren moeten er dan weer achteraan gaan om dit te corrigeren met alle bijbehorende tijd en kosten.

2.2.3. Omgeving

Ondernemers die (ver)bouwen of activiteiten ondernemen die het milieu belasten komen in aanraking met wet- en regelgeving wat valt onder het cluster 'omgeving'. Belangrijke voorbeelden van vereenvoudigingen op het vlak van (ver)bouwen zijn de invoering van de Nieuwe wet ruimtelijke ordening (WRO), het Besluit brandveilig gebruik bouwwerken (gebruiksbesluit) en de regeling uniforme saneringen. De invoering van de omgevingsvergunning moet de regeldruk op dit vlak de komende jaren verder verminderen.

Ook op het terrein van milieu zijn verschillende wijzigingen doorgevoerd die de regeldruk moeten verminderen. Zo zijn veel bedrijfstukken onder algemene regels gebracht en is de milieuvergunning daarmee komen te vervallen en is voor veehouders het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij gewijzigd. Ten aanzien van de venstertijden zijn tot slot concrete initiatieven genomen, die moeten zorgen voor minder vrachtverkeer, uitstoot en ongevalsrisico en minder kosten en meer logistieke efficiëntie voor het bedrijfsleven.

Ondanks al deze maatregelen ervaren de ondernemers op dit terrein nog maar weinig verbeteringen. Met de komst van de nieuwe WRO zouden veel procedures en beroepsprocedures zijn gedigitaliseerd, versneld en vereenvoudigd. Verder is de duur van de bestemmingsplanprocedure ruim gehalveerd van 58 naar 26 weken, wat vooral te maken heeft met het vervallen van de goedkeuring van bestemmingsplannen door provincies. Echter de ondernemers geven aan dat zij deze verbeteringen (nog) niet ervaren. De ondernemers die van plan zijn om te gaan (ver)bouwen ervaren dat het proces nog steeds stroperig en complex is.

Maatregel	Beleving	Categorie
Nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening		AL
Gebruiksbesluit		NK
Regeling uniforme saneringen		AL
Besluit ammoniakemissie veehouderij		AL / NK
Milieuzones		AL

“Ik kan tegenwoordig een bestemmingsplan niet meer lezen, ik heb daar een specialist voor nodig. Ik kan geen zwembad meer bouwen in 2 jaar, daar heb ik 10 jaar voor nodig, maar dan is het achterhaald. We bouwen nog wel, maar we hebben wel bewust een aantal projecten stop gezet. In totaal ben ik soms wel €150.000,- kwijt aan allerlei onderzoeken. Een goed voorbeeld is het archeologisch onderzoek. Mocht er wat worden gevonden dan moet het gehele terrein worden opgegraven op mijn kosten zonder dat ik duidelijkheid krijg over hoe lang het gaat duren. Dan kun je niet meer ondernemen.”

Branche: recreatie

Ook de uniformering van de brandveiligheidseisen wordt in de praktijk nog niet als dusdanig ervaren door de ondernemers. Zij geven aan dat de regelgeving door de inspecteurs van de brandweer nog steeds vaak verschillend wordt geïnterpreteerd. Dit is dan ook nog steeds een grote ergernis voor de ondernemers. Zij zijn van mening dat er meer ervaring en expertise nodig is op deze functie.

De regeling uniforme saneringen wordt wel als een echte verbetering gezien. Waren de ondernemers die vorig jaar over deze maatregel zijn geïnterviewd nog sceptisch, de ondernemers die dit jaar meededen aan het onderzoek gaven aan dat deze maatregel de regeldruk echt heeft verminderd.

“Tegenwoordig kunnen we heel snel schakelen als er sprake is van vervuilde grond. Over deze procedureversnelling ben ik meer dan gemiddeld positief. Ik vind het ook begrijpelijk dat het niet voor 100% van de saneringen geldt, want met bepaalde verontreiniging is er meer onderzoek nodig.”

Branche: bouw

Een van de geïnterviewde ondernemers heeft ook al ervaring met de omgevingsvergunning. Deze ondernemer is positief over het feit dat de stappen die genomen moeten worden zijn vastgelegd in een elektronisch format. Hij is van mening dat hierdoor willekeur bij ambtenaren minder kans heeft. Verder kunnen termijnen veel beter worden gemonitord en kunnen ambtenaren elkaars werk veel makkelijker overnemen bij ziekte of vakantie. Hierdoor wordt de doorlooptijd korter. Bijzonder positief is de ondernemer over de optionele voorbereidingsmodule. Hierdoor krijgen de ondernemer en de gemeente al voor de aanvraag scherp welke informatie moet worden aangeleverd. Door dit inzicht kunnen verplichte onderzoeken ook tegelijkertijd worden uitgevoerd wat tijd en kosten scheelt.

Ook op het terrein van milieu ervaren de ondernemers nog maar weinig verandering. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat de ondernemers die zijn geïnterviewd nog steeds

milieuvergunningplichtig zijn (of dat nooit geweest zijn). Op dit vlak is er voor de geïnterviewde ondernemers dus niks veranderd. De ondernemers die vergunningplichtig zijn geven daarnaast aan dat de vergunningprocedure complex en erg kostbaar is en heel veel tijd in beslag neemt.

“Tegenwoordig is het verplicht om bij een aanvraag van een milieuvergunning heel veel verschillende onderzoeken aan te leveren. Ieder onderzoek kost zo €1500,-, omdat dit moet worden uitgevoerd door een extern onderzoeksbureau. Al met al ben ik voor een milieuvergunning zo €30.000 kwijt. Ik ben nu 6 weken onderweg en heb al een dikke ordner vol met allerlei formulieren en onderzoeken ”

Branche: agrarische sector

Het nieuwe Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij wordt verder ervaren als een toename van de regeldruk. Door de wijziging kunnen veehouders tegenwoordig ‘intern salderen’ (emissie verdelen over verschillende stallen, schone stallen kunnen hiermee compenseren voor vervuilde stallen) en hoeft er voor IPPC-bedrijven niet meer getoetst te worden aan het begrip ‘belangrijke verontreiniging’ voor wat betreft ammoniak. Dit zou een vermindering van de regeldruk moeten betekenen.

De veehouder die voor dit onderzoek is geïnterviewd geeft aan dat hij deze maatregelen wel herkent, maar dat de verbetering wordt overschaduwd door het feit dat de emissiewaarden door de wijziging een stuk strenger zijn geworden. Dit heeft gezorgd voor een toename van de regeldruk in plaats van een afname. Allereerst omdat veel stallen niet voldoen aan de nieuwe eisen en dat betekent dat veehouders hun stallen moeten aanpassen met alle bijbehorende (nalevings)kosten. Ten tweede omdat de veehouders die niet tijdig kunnen voldoen aan de nieuwe eisen dit vóór 1 januari 2010 moesten aangeven met een plan van aanpak. De tijd en kosten die hierin zijn gestoken worden ervaren als een toename van de administratieve lasten.

Voor de transportsector heeft de invoering van milieuzones ook een toename van de regeldruk betekend. Sinds juli 2007 zijn deze in steden ingericht ter verbetering van de lokale luchtkwaliteit. Deze milieuzones hebben betrekking op het reguleren van de toelating van vrachtauto's (>3500 kg). De ondernemer uit de transportsector geeft aan dat de procedure voor ontheffing verschillend is per gemeente. Bij een aantal gemeenten kan de ontheffing direct digitaal geregeld worden, bij andere gemeenten duurt het soms wel weken. Dit werkt niet in de praktijk omdat het vaak pas kort van te voren bekend is of een vrachtwagen een milieuzone in moet. Dit zorgt voor extra regeldruk.

2.2.4. Veiligheid, risico en arbeidsomstandigheden

Wanneer ondernemers voorbeelden geven van regeldruk heeft dit in bijna alle gevallen betrekking op wet- en regelgeving die valt onder het cluster veiligheid, risico en arbeidsomstandigheden. Het kabinet heeft dan ook de afgelopen jaren onder andere gewerkt aan het inzichtelijk maken van de rechten, plichten en verantwoordelijkheden op het gebied van de arbowetgeving en het vereenvoudigen van het ziekmeldingsproces.

Maatregel	Beleving	Categorie
Arboportaal	😊	AL
Branchespecifieke RI&E	😊	AL
Vereenvoudiging ziekmeldingsproces	😊	AL

De geïnterviewde ondernemers zijn over het algemeen kritisch over de genomen maatregelen tot nu toe op dit terrein. Alhoewel de genomen maatregelen op zich best positief worden ervaren zijn het in hun ogen niet de juiste maatregelen om de regeldruk op dit terrein te doen verminderen. Zij ervaren dat nog steeds alles vastgelegd en verantwoord moet worden. Dit kost hen veel tijd en geld, terwijl zij zich tegelijkertijd afvragen wat al die administratie nu daadwerkelijk oplevert. Het blijft papier. Volgens hen creëert het voornamelijk schijnveiligheid. Sommige ondernemers is dan ook van mening dat het vooral een manier is om aansprakelijkheid uit te sluiten.

Een goed voorbeeld van gedetailleerde wet- en regelgeving is volgens de ondernemers de Arbo regelgeving. Ondernemers die de website www.arboportaal.nl kennen, geven aan dat het prettig is dat alle informatie op één plek staat. Maar de grootste last wordt ervaren door de regels zelf, niet doordat

ze niet bekend of te vinden zijn. De regels zijn in de beleving van de ondernemers zo opgesteld dat alle veiligheidsaspecten en mogelijk risico's worden afgedekt. In een kinderdagverblijf moet bijvoorbeeld een kast om een verwarming geplaatst worden, terwijl dit thuis ook niet het geval is. De arbowetgeving schrijft ook voor dat kinderen die net kunnen lopen zelf met een trapje op de commode moeten klimmen, zodat leidsters minder hoeven te tillen. Dit wordt door de ondernemer in de kinderopvang als te ver doorgeschoten omschreven.

Ook de risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E) wordt door sommige ondernemers als te gedetailleerd en complex ervaren. Bijvoorbeeld de vraag over het juiste aantal vierkante meters per werkplek. 'Om dat te weten zou ik een expert moeten inhuren.'

“Het kost veel energie om te zorgen dat alle afdelingshoofden de enorme lijst vragen van de RI&E invullen. Vervolgens moet het plan van aanpak ook gecontroleerd worden door alle afdelingshoofden. Dit is een enorm bewerkelijk proces. Je bent niet meer een hotel aan het runnen, maar een papierwinkel.”

Branche: horeca

De ondernemers uit de recreatiebranche zijn wel positief over de branchespecifieke RI&E. Zij ervaren de branchespecifieke vragen als een grote verbetering, omdat deze beter aansluiten bij de praktijk.

Sommige ondernemers geven aan dat de regels rondom arbeidsomstandigheden eenvoudiger zouden worden wanneer de overheid gaat sturen op duidelijke normen. De ondernemer zou dan vervolgens zelf verantwoordelijk zijn hoe aan deze normen voldaan wordt binnen het bedrijf. Een onafhankelijke organisatie zou moeten meten of de bedrijven binnen de normen vallen. Je legt daarmee de verantwoordelijkheid bij de ondernemer en dat zal de regeldruk doen afnemen verwachten de ondernemers.

Ondernemers die personeelszaken in eigen beheer hebben zijn positief over de vereenvoudiging van het ziekmeldingproces, omdat de meeste mensen beter zijn voor de 42^e week en dit hen dus een handeling scheelt. Ondernemers die gebruik maken van een externe arbodienst geven aan zelf geen voordeel te hebben aan deze maatregel. Zij moeten de ziekmelding alsnog in een eerder stadium bij de arbodienst doen. Alle ondernemers geven aan dat er op het gebied van ziekte en herstel meer taken zijn komen te liggen bij de ondernemer. Je moet alles wat je onderneemt om een medewerker weer aan het werk te helpen vastleggen. De ondernemers die dit niet hebben uitbesteed ervaren dat als veel werk.

2.3. Toezicht

In het onderzoek is ook specifiek stil gestaan met de ervaringen met toezicht. Ook op dit vlak heeft het Kabinet geprobeerd de last te verminderen door het stimuleren van risicogericht toezicht, geïntegreerd toezicht, ondernemers nog maar bezocht mogen worden door maximaal twee Rijksinspecties per jaar en inspecteurs meer te laten optreden als adviseur in plaats van 'politieagent'.

Maatregel	Beleving	Categorie
Risicogericht toezicht		TL
Inspecteur als "adviseur"		TL
Geïntegreerd toezicht		TL
Max. 2x bezoek Rijksinspecties	*	TL

Sommige ondernemers zijn positief over het meer risicogericht toezicht. Zij hebben het idee dat zij minder frequent worden bezocht dan in het verleden. Andere ondernemers geven aan hier nog niets van te merken. Ondanks dat iedere keer alles in orde is worden zij nog steeds net zo frequent bezocht als in het verleden.

“De voedsel en warenautoriteit komt nu 1 keer per maand langs, voorheen kwamen ze soms wel elke dag. Het gaat er om dat je een score haalt van boven de 90%, als ik er onder kom dan krijg ik vaker bezoeken. Deze bezoeken betaal je ook zelf. Je zorgt er als ondernemer dus voor dat je zo laag mogelijk in de bezoekfrequentie zit. Als alles in orde is dan is de controleur binnen 15 min weer weg.”

Branche: vleesverwerking

Sommige ondernemers hebben ook ervaren dat de insteek van de inspecteurs is veranderd. Volgens deze ondernemers zijn de inspecteurs minder bezig met strikt controleren en meer gericht op het informeren van de ondernemer en samen een oplossing te zoeken. Deze ondernemers ervaren dit als positief.

Er is maar één ondernemer die daadwerkelijk al ervaring heeft met geïntegreerd toezicht. Deze ondernemer gaf aan gemerkt te hebben dat de taken van de arbeidsinspectie zijn uitgebreid en dat zij ook andere zaken meenemen als ze langskomen. Een aantal andere ondernemers hebben wel ervaring met het feit dat verschillende inspecties samen langskomen. Hierbij geven zij echter aan dat de verschillende toezichthouders daarbij nog wel sterk hun eigen domein bewaken en dat dit betekent dat zij eerst met de ene inspecteur door het bedrijf gaan en vervolgens met de ander. Dit heeft al met al volgens de ondernemers weinig effect.

Wat opvalt is het verschil in beleving bij de ondernemers tussen de Rijksinspecties en de gemeentelijke toezichthouders. Waar de ondernemers over het algemeen (redelijk) positief zijn over de Rijksinspecties is dit niet het geval voor de gemeentelijke toezichthouders. De ondernemers vinden dat het kennisniveau van de inspecteurs van gemeentelijke toezichthouders vaak onvoldoende is. Deze inspecteurs stellen volgens hen vaak domme vragen en ook ervaren zij veel interpretatieverschillen als er van dezelfde gemeentelijke toezichtinstantie twee keer een andere inspecteur langskomt. Met name de Brandweer wordt daarbij vaak genoemd.

“Als bedrijf hadden we een accommodatie verbouwd. Geheel netjes volgens de procedure. Alles rondom de bouw afgestemd met de gemeente. De dag nadat de nieuwe accommodatie door de wethouder van de gemeente feestelijk was geopend werd ik gevorderd om naar de betreffende locatie te komen. Stonden de politie en de brandweer voor de deur. De zaak moest onmiddellijk worden gesloten, want het pand voldeed niet aan de brandveiligheid. Een stalen balk was niet brandwerend bekleed, dus ik kon sluiten. Ik voelde me net een misdadiger. De burgemeester had een no tolerance beleid neergezet, want er was een week geleden een sporthal in Vianen afgebrand. Het bleek onterecht, want het was een brandwerend compartiment. We mochten weer open, maar excuses zijn nooit gemaakt.”

Branche: recreatie

2.4. Subsidies

Om de administratieve lasten rondom subsidies te verminderen is het Kabinet onlangs gestart met het implementeren van het Rijksbrede subsidiekader. Het nieuwe stelstel kent drie standaard uitvoerings- en verantwoordingsarrangementen. De hoogte van het subsidiebedrag bepaalt welk arrangement van toepassing is. Hoe lager het subsidiebedrag, hoe minder of hoe eenvoudiger de voorwaarden en hoe efficiënter de verantwoording wordt ingericht. Voor subsidies tot € 25.000 betekent dit bijvoorbeeld dat alleen op verzoek verantwoording over de afgesproken prestatie wordt afgelegd. Daarnaast wordt de verplichting tot (tussen)rapportages en voorschottenaanvraag geschrapt en komen de financiële verantwoording en accountantsverklaring bij kleine subsidies te vervallen.

Geen van de ondernemers heeft hier nog ervaring mee, maar de ondernemers zijn in beginsel wel positief. De ondernemers vinden dat de huidige aanvraag- en verantwoordingseisen bij subsidies vaak disproportioneel zijn. Dit is voor sommige ondernemers ook reden om in het geheel geen gebruik te maken van subsidies.

Een punt wat naar voren wordt gebracht door de ondernemers is de intransparantie van de subsidiemogelijkheden. Er is volgens hen geen duidelijk overzicht van welke subsidies nu precies beschikbaar zijn. Omdat zij geen tijd hebben om dit allemaal uit te gaan zoeken maken zij maar geen gebruik van subsidies. Sommige ondernemers kiezen ervoor gebruik te maken van een subsidiebureau. Echter eigenlijk vinden ze het niet juist dat dit nodig is, omdat er hierdoor nog minder geld van de subsidie overblijft voor het uiteindelijke doel waarvoor de subsidie eigenlijk bedoelt is.

3. Informatie en communicatie

Zoals ook al vorig jaar in de micro belevingsmonitor werd geconstateerd is de branchevereniging voor de ondernemers de belangrijkste bron van informatie om op de hoogte te blijven van wijzigingen in wet- en regelgeving. Hierbij dient te worden aangemerkt dat een groot aantal van de ondernemers ook actief lid is van een branchevereniging. Andere informatiebronnen die meerdere keren spontaan worden genoemd zijn vakbladen en de accountant. Over het algemeen geven de ondernemers aan niet proactief op zoek te gaan naar informatie op (overheid) websites.

De meeste ondernemers geven aan dat zij op deze manier voldoende geïnformeerd zijn. Sommige ondernemers zouden het prettig vinden wanneer de overheid proactiever zou communiceren. Daarbij kan worden gedacht aan een soort van 'google-alert' systeem waarbij je vanuit de overheid automatisch informatie krijgt over wijzigingen op een specifiek terrein waarvan jij hebt aangegeven daarin geïnteresseerd te zijn.

De website www.antwoordvoorbedrijven.nl en de branchewijzers worden net als vorig jaar geen enkele keer spontaan als informatiebron genoemd. Met de website zijn wel bijna alle ondernemers bekend, maar de specifieke branchewijzers zijn voor bijna iedereen onbekend. Een enkele ondernemer weet wel van het bestaan van de branchewijzers af, maar verwacht dat de informatie alleen bedoeld is voor starters.

4. Conclusie

De ondernemers herkennen bijna alle maatregelen die door het kabinet de afgelopen jaren zijn genomen om de regeldruk te verminderen. De maatregelen worden verschillend ervaren. In totaliteit zijn de de ondernemers van mening dat de regeldruk hierdoor de afgelopen jaren niet is gestegen. ‘De kraan is redelijk dicht gedraaid’. Sommige ondernemers geven zelfs aan dat de regeldruk voor het eerst in decennia is afgenomen. Dit is een trendbreuk met de ontwikkelingen over de afgelopen decennia waarvan de ondernemers aangeven dat in hun beleving de regeldruk in die periode sterk is toegenomen.

Kort samengevat zijn bijna alle geïnterviewde ondernemers van mening: ‘De overheid is op de goede weg, maar er is nog veel te doen.’ De ondernemers vinden het dan ook goed dat de overheid een specifiek programma heeft ten aanzien van de vermindering van regeldruk. Dit is in hun ogen ook essentieel om “de regelzucht van de overheid te beteugelen”.

Alle ondernemers vinden het van groot belang dat ook een volgend kabinet een stevig programma voert op het verminderen van regeldruk. Zij hopen dat de overheid dan meer durft te snijden in wet- en regelgeving. Van middel naar doelvoorschriften en meer verantwoordelijkheid naar de ondernemer. Nu treft de overheid vooral efficiency maatregelen. Om de regeldruk echt te verminderen is het ook nodig om regels te schrappen.

Deloitte.

Disclaimer:

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a Swiss Verein, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/about for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu and its member firms.